

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาทหนังสือทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดความรู้ ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ

1. เพื่อวิเคราะห์บทบาทหนังสือทางโทรทัศน์ในการถ่ายทอดความรู้ทางโทรทัศน์
2. เพื่อวิเคราะห์วิธีการนำเสนอความรู้ของหนังสือทางโทรทัศน์

โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม แนวคิดในการศึกษาสื่อพื้นบ้าน และแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อพื้นบ้านและสื่อมวลชนร่วมกัน เป็นกรอบในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยุทัศน์หนังสือที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ตั้งแต่เดือนมกราคม - ธันวาคม 2535 จำนวน 9 เรื่อง จากเอกสาร งานวิจัย งานเขียนต่างๆ และจากการสัมภาษณ์นายหน้า 5 คน ใช้หลักการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Inductive คือเมื่อได้ข้อมูลย่อยๆ มาแล้ว นำมาศึกษาเป็นข้อมูลใหญ่เสนอข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า หนังสือที่แสดงทางโทรทัศน์ถ่ายทอดความรู้ 4 ประเด็น คือ

1. การประพาศปฏิบัติตนในสังคม ซึ่งเป็นความรู้ทางธรรม มีหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง เป็นความรู้ที่ถ่ายทอดมากที่สุด จำแนกได้ 2 ประเด็น คือ
 - 1.1 ค่านิยม ความเชื่อ โดยแยกเป็นประเด็นย่อยๆ อีกคือ
 - ก. ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ คือ นิยมอาชีพที่สุจริต และสังคมไม่รังเกียจ
 - ข. ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและบาปบุญคุณโทษ เชื่อว่าทำบุญในชาตินี้จะได้รับผลดีในชาติหน้า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ละความพยายบาท

1.2 แบบแผนพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่

- ก. การอบรมกิริยามารยาทของเด็กและสตรี โดยชี้แนวทางการปฏิบัติตนให้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย ถูกกาลเทศะ หากเป็นเด็กควรพุดจาให้ไพเราะ มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ หากเป็นสตรีให้รักษากฎสงวนตัวระมัดระวังตัวในการคบผู้ชาย
- ข. ความกตัญญู อบรมสั่งสอนให้มีความสำนึกกตัญญูและอย่าลบหลู่ผู้มีพระคุณ หากมีโอกาสควรทดแทนบุญคุณ

2. การถ่ายทอดความรู้เรื่องโรคเอดส์ ให้ความรู้ในประเด็นสาเหตุการติดต่อวิธีป้องกันและผลจากการเป็นเอดส์

3. การถ่ายทอดความรู้เรื่องสภาพทั่วไปทางการเมือง ในประเด็นการบริหารงานตามระบอบประชาธิปไตย วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน การทะเลาะวิวาทของ ส.ส. ในสภา และสภาพทั่วไปทางการเมืองต่างประเทศ

4. การถ่ายทอดความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในประเด็นอากาศ อนุรักษ์ป่าไม้ แหล่งน้ำและป่าชายเลน กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ป่าไม้ลดลงและผลเสียที่เกิดขึ้นตามมา

หากจะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือสูงในการถ่ายทอดความรู้ทางโทรทัศน์พบว่า มีบทบาทดังนี้

1. บทบาทในการอบรมสั่งสอน เป็นการควบคุมทางสังคมเพื่อเป็นแนวทางให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางเดียวกัน จากเนื้อหาได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม พบว่าเป็นเรื่องของจริยธรรม ให้ทำความดี ทำบุญละความพยาบาทอาฆาตจองเวรและรักษาศีล เพื่อกล่อมเกล่าจิตใจคนให้ดีงาม มีเมตตา การอบรมกิริยามารยาทของเด็กและสตรี การเน้นย้ำเรื่องความกตัญญู การประกอบอาชีพ

2. บทบาทในการให้ข้อมูลข่าวสาร ทำหน้าที่รายงานสภาพเหตุการณ์ของสังคม เช่น การมีโรคเอดส์เกิดขึ้นในสังคม สภาพแวดล้อมธรรมชาติถูกทำลายลงมากมีผลทำให้คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม การทำหน้าที่ชี้้นำการกระทำ เช่น รายงานสภาพการเมืองต่างประเทศทำให้คนไทยได้ทราบความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสภาพบ้านเมืองนอกประเทศ เช่น รัสเซีย มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง สหรัฐอเมริกา กำลังจะเลือกตั้งประธานาธิบดีคนใหม่ ทำให้ทราบสภาพบ้านเมืองต่างประเทศทั้งในด้านดีและไม่ดี ในด้านดี เช่น การประสบความสำเร็จในการบริหารประเทศสามารถทำให้ประเทศร่ำรวยได้ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ในด้านไม่ดี เช่น การก่อสงคราม ก่อความวุ่นวายไปทั่วโลกของประเทศอิรัก

3. บทบาทในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สภาพเหตุการณ์และสังคม จากการถ่ายทอดความรู้เรื่องสภาพทั่วไปทางการเมืองพบว่า วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลไทยว่าไม่สามารถแก้ปัญหาปากท้องประชาชนได้ อีกทั้ง ส.ส. ยังชอบทะเลาะกันในสภา

การให้ความรู้ของหนังสือทางโทรทัศน์เหล่านี้ พบว่าเป็นเพียงการทำหน้าที่รองเท่านั้น ส่วนหน้าที่หลักของหนังสือยังคงให้ความบันเทิงเหมือนเดิม

ในการศึกษาวิธีการนำเสนอความรู้ของหนังสือทางโทรทัศน์ พบว่าวิธีการนำเสนอความรู้แยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นนิยายและส่วนที่เป็นความรู้ โดยนำเสนอเป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การนำเสนอโดยการผูกโครงเรื่อง
2. การนำเสนอในบทเจรจา
3. การนำเสนอในบทพากย์
4. การนำเสนอในคำบรรยาย

ส่วนที่เป็นนิยายมีรูปแบบการนำเสนอโดยการผูกโครงเรื่อง ส่วนที่เป็นความรู้มีรูปแบบการนำเสนอในบทเจรจา บทพากย์และคำบรรยาย

หนังสือที่แสดงกลางแจ้งตามธรรมชาติมีบทบาทหน้าที่ให้ความบันเทิง อบรมสั่งสอนด้านจริยธรรม แบบแผนพฤติกรรมทางสังคม แสดงเฉพาะเวลากลางคืนอย่างเดียว ก่อนแสดงมีพิธีกรรมตามธรรมเนียมที่มีมาแต่โบราณ ปัจจุบันเมื่อนำหนังสือมาแสดง

ทางโทรทัศน์ พบว่ามีความแตกต่างจากการแสดงกลางแจ้งตามธรรมชาติในด้านสถานที่ การ
ใช้ภาษา พิธีกรรมก่อนการแสดงและผู้รับสาร จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงบทบาทเป็น

3 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก บทบาทที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านเวลา การแสดงทางโทรทัศน์ไม่
จำกัดเวลา กลางวันก็ได้กลางคืนก็ได้ แต่เวลาออกอากาศแต่ละครั้งมีไม่มากนัก

ลักษณะที่สอง บทบาทที่คงที่ ได้แก่ การทำหน้าที่ให้ความบันเทิง อบรมสั่ง
สอนด้านจริยธรรม แบบแผนพฤติกรรมทางสังคม

ลักษณะที่สาม บทบาทที่ลดลง ได้แก่ บทบาทด้านพิธีกรรมก่อนการแสดงใน
การออกรูปฤๅษี พระอิศวร จะถูกสถานีโทรทัศน์ตัดออกในขณะที่การแสดงสดยังคงมี
พิธีกรรมส่วนนี้อยู่ นอกจากนี้ปฏิบัติการตอบสนองหน้าเวทีจากคนดูขณะแสดงบันทึกเทปทาง
โทรทัศน์จะไม่มีอย่างการแสดงสด

อภิปราย

หนังสือหรือละครเงา เป็นสื่อมวลชนดั้งเดิมที่มีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้
และความบันเทิงต่อชุมชน โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนสมัยใหม่ที่ใช้เผยแพร่สาระความรู้ในโลก
ยุคปัจจุบัน แต่สื่อมวลชนสมัยใหม่อย่างโทรทัศน์นี้สามารถนำสื่อมวลชนยุคเก่าดั้งเดิมมาใช้ทำ
หน้าที่ถ่ายทอดความรู้ได้อีกรูปแบบหนึ่ง นอกเหนือจากรูปแบบรายการ สปอต บทความหรือ
ละครสมัยใหม่ เมื่อหนังสือเป็นสื่อพื้นบ้านรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เป็นสื่อเผยแพร่
ความรู้ได้ทางโทรทัศน์ย่อมต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสื่อโทรทัศน์

ความรู้ที่ถ่ายทอดในหนังสือมีทั้งความรู้ทางธรรมและทางโลก ความรู้ทางธรรม
ได้แก่ การประพฤติปฏิบัติตนในสังคม ซึ่งจำแนกได้ 2 ประเด็น คือ

1. ค่านิยม ความเชื่อ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับการประกอบสัมมาอาชีพ และ
ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา บาปบุญคุณโทษ

2. แบบแผนพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การอบรมกิริยามารยาทของเด็กและ
สตรี ความกตัญญู

การถ่ายทอดความรู้ทางธรรมเป็นเกณฑ์ที่ใหญ่กว่าความรู้ทางโลก เนื่องจากหนังสือพิมพ์กำเนิดขึ้นเพื่อจุดประสงค์เกี่ยวข้องกับศาสนา การเผยแพร่คำสั่งสอนทางศาสนาที่จะสอนให้บุคคลทำความดีก็อาศัยมหรสพที่มีในยุคนั้นเป็นสื่อช่วยเผยแพร่ เช่นสื่อพื้นบ้าน หนังสือ กัณฑ์สมัชชโหราณเอนยุคที่ยังไม่นิยมใช้ตัวหนังสือ ประชาชนยังมีจำนวนน้อยสังคมยังเป็นชุมชนเล็กๆ วิธีการควบคุมสังคมวิธีหนึ่งก็อาศัยสื่อพื้นบ้านในหมู่บ้านสั่งสอนแทรกจริยธรรมต่างๆ ทำให้คนสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ไปโดยไม่รู้ตัว ไม่รู้สึกว่าตนเองถูกสอนซึ่งเป็นวิธีเหมาะกับสภาพสังคมยุคนั้น

การถ่ายทอดความรู้ทางโลก เช่น โรคเอดส์ สิ่งแวดล้อม ถึงแม้มีไม่มากนัก แต่กระนั้นก็อาจจุดความคิดได้บ้าง ความรู้จะเป็นสิ่งที่รู้กันมาก่อนแล้ว การถ่ายทอดเป็นเพียงตอกย้ำสำนึกเท่านั้น การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางการเมืองจะเป็นลักษณะแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล เสียดสีล้อเลียนนักการเมืองมากกว่าการถ่ายทอดความรู้แบบวิชาการ มักพูดถึงปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ความยากจนของชาวบ้านที่ไม่มีรัฐบาลใดแก้ไขได้ การทะเลาะวิวาทของ ส.ส.ในสภา แต่ก็นับว่าการถ่ายทอดความรู้ของหนังสือพิมพ์ได้ทำหน้าที่ตามจุดประสงค์ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ทั้ง 9 เรื่องที่นำมาวิเคราะห์นี้เป็นเรื่องเก่าที่แต่งไว้นานแล้ว แต่นายหนังสือพิมพ์ก็จกแทรกความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับสภาพสังคมสมัยใหม่เข้าไปด้วยระหว่างการดำเนินเรื่องอย่างทันเหตุการณ์ เช่นในบทเจรจาของตัวละครโดยเฉพาะตัวละครที่มีข้อคิดฝักคนดูเสมอ ตัวตลกพูดภาษาใต้ให้ความรู้สึกว่าใกล้ชิดคนดูที่เป็นชาวบ้านในท้องถิ่น ตัวตลกเป็นตัวแทนของชนท้องถิ่นรู้และเข้าใจสังคมชาวบ้านได้ดี การใช้สื่อพื้นบ้านหนังสือพิมพ์สามารถเสนอเนื้อหาสาระไปกันได้กับโทรทัศน์ สามารถบรรจุเนื้อหาใหม่ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ไม่ทำให้ความเป็นสื่อพื้นบ้านเลิกระชาตีมานัก อีกทั้งบทบาทหน้าที่ของสื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ยังคงทำหน้าที่ในการอบรมสั่งสอน ให้ข้อมูลข่าวสารแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นการถ่ายทอดความรู้และความบันเทิงได้อย่างเดิม เป็นลักษณะบทบาทหน้าที่คงที่

วิธีการนำเสนอความรู้ของหนังสือพิมพ์ทางโทรทัศน์แยกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นนิยายและส่วนที่เป็นความรู้ โดยนำเสนอในรูปแบบการผูกโครงเรื่อง บทเจรจา บทพากย์ และคำบรรยาย การนำเสนอความรู้ในส่วนที่เป็นนิยายมักอยู่ในรูปการผูกโครงเรื่อง จะเป็นโครงเรื่องแบบโบราณหรือแบบสมัยใหม่ย่อมทำได้ทั้งนั้น การผูกโครงเรื่องแบบโบราณจะ

เป็นนิยายจักรๆ วงศ์ๆ โครงเรื่องแบบสมัยใหม่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนปัจจุบัน การดำเนินชีวิต การแต่งกายตรงกับสภาพชีวิตประจำวัน จากการศึกษาพบว่า หนังสือตลกรุ่นนิยมนำเสนอความรู้โดยการผูกโครงเรื่องแบบโบราณมากกว่าแบบสมัยใหม่ เพราะแสดงถึงศิลปะการแต่งหนังสือที่แท้ วัฒนธรรมที่แท้จริงต้องผูกโครงเรื่องเป็นแก่นนิยายโบราณ การผูกโครงเรื่องนิยายแบบโบราณและแบบสมัยใหม่มีหลักเดียวกันคือ มีข้อมูล วางแนวคิด (concept) ผูกโครงเรื่องให้มีตัวละครฝ่ายธรรมะและอธรรมตอนจบแสดงให้เห็นว่าธรรมะย่อมชนะอธรรม

นอกจากนี้ในโครงเรื่องยังมีแนวคิดย่อยๆ แทรกอีกด้วย แนวคิดย่อยๆ นี้ก็คือการนำเสนอส่วนที่เป็นความรู้ที่ตนเอง สามารถเปลี่ยนเป็นเรื่องอะไรก็ได้ตามสภาพสังคม เช่น โรคเคสต์ ยาเสพติดหรืออื่นๆ แต่แนวคิดหลักคืออันไหนที่ไม่สามารถเปลี่ยนได้ การนำเสนอในส่วนที่เป็นความรู้จะอยู่ในรูปบทเจรจา บทพากย์และคำบรรยาย พบว่าการนำเสนอในบทเจรจามากกว่าบทพากย์และคำบรรยาย เพราะบทเจรจเป็นบทที่คนดูสนใจมากที่สุดโดยเฉพาะบทเจรจากับตัวละครซึ่งใช้ภาษาพูดที่ผู้คนใช้พูดอยู่ในชีวิตประจำวันทั้งภาษากลางและภาษาใต้ เข้าใจง่าย เข้าใจง่าย เข้าใจง่าย มีมุขตลกที่สร้างความบันเทิงได้อีกด้วย ส่วนการนำเสนอความรู้ในบทพากย์ค่อนข้างฟังยาก เข้าใจยากเพราะเป็นภาษากลอน ต้องแปลความหมายก่อนแต่ก็ได้ ธรรมดาจากบทกลอนที่ไพเราะ มีดนตรีประกอบ การนำเสนอความรู้ในคำบรรยายค่อนข้างมีน้อย คำบรรยายใช้สำหรับบรรยายระหว่างฉาก เป็นภาษาพูดที่ฟังง่าย เข้าใจง่าย ให้ข้อมูลตรงๆ ไม่ซับซ้อน นายหนังสามารถแทรกความคิดเห็นของตัวเองได้ หรือสั่งสอน เตือนสติ คนดูก็ได้ จะเห็นว่าการนำเสนอความรู้ในหนังสือทางโทรทัศน์เป็นลักษณะเดียวกัน คือ ผูกโครงเรื่อง บทเจรจา บทพากย์ และคำบรรยาย นำเสนอได้ทุกส่วนทุกรูปแบบที่เป็นองค์ประกอบในเนื้อเรื่องหนังสือ

การแสดงหนังสือโดยธรรมชาติจะแสดงกลางแจ้ง แต่เมื่อนำมาแสดงผ่านสื่อโทรทัศน์ พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่อง สถานที่ การใช้ภาษา พิธีกรรมก่อนการแสดง และผู้รับสาร

-สถานที่ สถานที่แตกต่างเห็นได้ชัด การแสดงตามธรรมชาติปลูกโรงยกพื้น และมีดวงไฟทำให้เกิดแสงเงาปรากฏอยู่ที่หลังจอ เมื่อนำมาแสดงทางโทรทัศน์ต้องอยู่ในห้องส่ง มีเครื่องปรับอากาศ ฟูพรม นั่งแสดงกับพื้น นอกจากมีดวงไฟหลังจอแล้วยังมีไฟจากสปอตไลท์ในห้องส่งเพิ่มเติมอีกด้วย

-การใช้ภาษา การแสดงทางโทรทัศน์ต้องสำรวจ การใช้ภาษาต้องตัดคำหยาบ คำสวด คำพวนเรื่องเพศ ต้องระมัดระวังการพาดพิงถึงบุคคลที่สามในทางที่เสียหายไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือนักการเมือง แต่มักจะพบคำหยาบหรือพาดพิงบุคคลอื่นเสมอ

-เวลา การแสดงหนังตะลุงตามธรรมชาติแสดงเพียงเวลาเดียว คือกลางคืนเริ่มตั้งแต่โหมโรงประมาณ 2 ทุ่ม คำเนินเรื่องจนถึงรุ่งเช้าประมาณ 05.00 น. หากมีการแสดงทางโทรทัศน์เมื่อบันทึกเทปล่วงหน้าเสร็จแล้ว นำออกอากาศจะเป็นเวลากลางวันหรือกลางคืนก็ได้ตามแต่สถานีจะกำหนดให้อยู่ในช่วงที่ไม่ตรงกับเวลาของผู้เช่าเวลา โดยแบ่งเป็นตอน ตอนละ 1 ชั่วโมง ซึ่งเป็นบทบาทที่เพิ่มขึ้นของหนังตะลุงในด้านเวลาจะแสดงเวลาใดก็ได้

-พิธีกรรมก่อนการแสดง การแสดงหนังตะลุงตามธรรมชาติจะมีพิธีกรรมก่อนการแสดง ได้แก่ ออกรูปฤๅษี ออกรูปพระอิศวรทรงโคอุสุภราช รูปพรายหน้าบท และรูปบอกเรื่อง ซึ่งเป็นธรรมเนียมก่อนการแสดงเพราะเป็นการไหว้ครู สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สวดอิศม์สิ่งต่างๆ ได้แก่ พระรัตนตรัย พ่อแม่ อาจารย์ ครูหนัง ทักทายเจ้าภาพ คนที่มาในงาน ขอบคุณผู้อุปการะ เมื่อหนังตะลุงที่แสดงทางโทรทัศน์ขณะบันทึกเทปยังคงมีพิธีกรรมเหล่านี้อยู่ แต่สถานีโทรทัศน์ตัดออกไปเองเพราะใช้เวลานานประมาณ 30 นาที - 1 ชั่วโมง กินเวลานานกว่าจะดำเนินเรื่อง ซึ่งนายหนังเองมีทั้งยอมรับได้และไม่เห็นด้วย ที่ยอมรับเพราะเห็นว่าสถานีฯ มีเวลาจำกัด ที่ไม่เห็นด้วยเพราะต้องการรักษาวัฒนธรรม ศิลปะการเชิด การลดพิธีกรรมก่อนการแสดงไม่มีผลทำให้ความน่าเชื่อถือหรือความศักดิ์สิทธิ์ในเนื้อหาด้านจริยธรรมลดลงขึ้นอยู่กับความสามารถและภูมิรู้ของนายหนังเองว่าจะมีศิลปะถ่ายทอดความรู้ออกมาอย่างไร ความศักดิ์สิทธิ์อยู่ที่การใช้พิธีกรรมเพื่อทำพิธีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น พิธีแก้บน พิธีครอบมือ ต่อมาในระยะปี พ.ศ. 2539 - พ.ศ. 2540 สถานีโทรทัศน์ไม่ได้ตัดพิธีกรรมก่อนการแสดงออก เพราะเริ่มมีการปรับปรุงและเห็นความสำคัญพยายามรักษาธรรมเนียมการแสดงในส่วนนี้ไว้

-ผู้รับสาร ผู้รับสารหรือคนดูหนังตะลุงที่แสดงกลางแจ้งกับแสดงทางโทรทัศน์ มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมต่างกัน คนดูการแสดงกลางแจ้ง มีการพูดคุย ทักทายซึ่งกันและกัน ลักษณะการสื่อสารระหว่างหนังตะลุงกับคนดูเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal communication) มีปฏิริยาสะท้อนกลับเห็นได้ทันที ความสัมพันธ์ระหว่างนายหนังกับคนดูมีลักษณะเป็นส่วนตัว (private) ส่วนคนดูหนังตะลุงผ่านสื่อโทรทัศน์ไม่มีปฏิสัมพันธ์ทาง

สังคมกันเลย ลักษณะการสื่อสารระหว่างหนังตะลุงกับคนดูผ่านสื่อโทรทัศน์เป็นการสื่อสารมวลชน (Mass communication) คนดูจะจัดกระจายอยู่ตามบ้านของตนเอง ไม่เห็นหน้าซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ระหว่างนายหนังกับคนดูมีลักษณะเป็นแบบสาธารณชน (public) การแสดงหนังตะลุงทางโทรทัศน์นายหนังไม่ได้สนใจว่าคนดูจะเฝ้าใครแต่พยายามแสดงให้ดีที่สุด

ตามข้อเสนอแนะกำหนดว่า สื่อมวลชนและสื่อพื้นบ้านต่างมีจิตสำนึกต้องการใช้สื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้ร่วมกัน ส่งเสริมกันและกัน แต่ความเข้าใจคุณสมบัติและธรรมชาติของสื่อทั้งสองมีไม่เท่ากัน สื่อพื้นบ้านพร้อมปรับเปลี่ยนตัวเองไปตามสื่อมวลชนแต่สื่อมวลชนยังไม่ปรับเปลี่ยนตัวเองตามสื่อพื้นบ้านเพราะขาดความเข้าใจธรรมชาติของสื่อพื้นบ้าน เพื่อพิสูจน์ข้อเสนอแนะนี้ได้วิจัยพบว่าหนังตะลุงเป็นสื่อที่สามารถปรับตัวเข้ากับสื่อโทรทัศน์ได้อย่างดี สื่อทั้งสองชนิดมีสำนึกที่จะเผยแพร่ความรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับเรื่องนี้นายหนังสติตย์ ปรีชาศิลป์ มีความคิดเห็นว่า “ สื่อโทรทัศน์ทุกวันนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำรงชีวิตสื่อโทรทัศน์มีทุกบ้าน เราในฐานะศิลปินพื้นบ้านถ้าได้มีโอกาสแสดงออกในสื่อ นั้นจะเป็นประโยชน์มากจะได้เผยแพร่มากขึ้นในการแสดงเผยแพร่อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน” นั่นหมายถึงว่านายหนังมีความสนใจที่จะใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่สื่อพื้นบ้านเพราะสื่อมวลชนสามารถส่งเสริมสื่อพื้นบ้านได้ หากนายหนังสามารถผลิตรายการหนังตะลุงให้สถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นได้อย่างต่อเนื่องย่อมเป็นสิ่งดี เพราะทั้งสื่อมวลชนและสื่อพื้นบ้านมีความสัมพันธ์กันในลักษณะสื่อส่งเสริมกันและกันนั่นเอง แต่จะส่งเสริมกันอย่างไรก็ตามสื่อทั้งสองชนิดต้องเข้าใจธรรมชาติของกันและกันด้วย จากการศึกษาพบว่าสื่อพื้นบ้านหนังตะลุงเข้าใจธรรมชาติสื่อโทรทัศน์ได้ดีกว่า จึงยอมให้สถานีโทรทัศน์ตัดหรือเปลี่ยนธรรมชาติหนังตะลุงบ้างซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างการแสดงหนังตะลุงทางโทรทัศน์และการแสดงสดกลางแจ้งขึ้นในเรื่อง สถานที่ เวลา พิธีกรรมก่อนการแสดงและผู้รับสารจากความแตกต่างนี้พบว่าหนังตะลุงจะเป็นฝ่ายปรับตัวให้เข้ากับสื่อโทรทัศน์มากกว่าที่สื่อโทรทัศน์จะปรับตัวเข้าหาหนังตะลุง ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามข้อสันนิษฐาน

ในโลกสมัยใหม่ที่สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงสังคมในประเทศกำลังพัฒนา กลวิธีการสื่อสารยังจำเป็นต้องใช้สื่อพื้นบ้านหรือสื่อประเพณีเพราะไม่เพียงแต่เนื้อหาสาระเท่านั้นที่สำคัญ แต่ช่องทางที่ใช้สื่อสารก็เป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน เนื้อหา

สาระของสื่อเหล่านี้ได้สื่อถึงสภาพสังคม วัฒนธรรม รวมทั้งการอบรมบ่มเพาะทางสังคมด้วยการมีสื่อโทรทัศน์อยู่ในท้องถิ่นเองและได้ใช้สื่อพื้นบ้านแสดงทางโทรทัศน์เพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ย่อมได้ประโยชน์อีกทางหนึ่ง หนังสือที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 นครศรีธรรมราช นำมาใช้เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้ใช้ได้ดีกับสภาพท้องถิ่นที่กำลังพัฒนาการใช้ภาษาท้องถิ่นได้เป็นสื่อก็เป็นภาษาเดียวกันกับคนท้องถิ่นซึ่งเข้าใจง่ายในระดับท้องถิ่นนั้น อีกทั้งยังเป็นสื่อช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป ช่วยรักษาส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงาม เช่นในเรื่องกิริยามารยาท การประกอบอาชีพ การปฏิบัติตนในสังคม ถ่ายทอดความรู้ทั้งในทางธรรมและทางโลกเพื่อปลูกฝังให้สมาชิกของสังคมอยู่อย่างมีวินัย ภูมิใจวัฒนธรรมของชาติ ช่วยกันป้องกันมิให้วัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมเข้ามากลืนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีงามของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม การใช้สื่อพื้นบ้านประเภทหนังสือเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช เป็นไปในลักษณะที่ดูความสามารถในการปรับตัวของสื่อและเนื้อหาใหม่ๆ ตามบริบทสังคมสามารถแทรกไปด้วยกันได้กับสื่อหนังสือ ความยาวของเนื้อเรื่องในนิยายหนังสือต้องปรับให้พอดีกับสื่อโทรทัศน์ที่มีเวลาจำกัด ทั้งสื่อพื้นบ้านหนังสือและสื่อโทรทัศน์ก็ยังคงเป็นสื่อที่มีความเป็นตัวของตัวเองอยู่ ซึ่งการเลือกใช้สื่อพื้นบ้านประเภทหนังสือของสถานีฯ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อพื้นบ้านและสื่อมวลชนร่วมกัน

ปัจจุบันนี้ในส่วนของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม 2540 มีการจ้างนายหนังมาแสดงเพียง 1 ราย เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่อง สสร. โดยสถานีฯ เป็นผู้ว่าจ้างและกำหนดประเด็นตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ สถานีฯ บันทึกเทปกลางแจ้งนอกห้องส่ง เวลากลางคืน เชิญชวนชาวบ้านมาชมการแสดงด้วยซึ่งสถานีฯ ก็พยายามปรับตัวให้เข้ากับสื่อพื้นบ้าน กลับไปหาธรรมชาติแบบเดิม เป็นสิ่งที่สถานีฯ น่าจะทำต่อไป ส่วนการถ่ายทอดหนังสือจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 สุราษฎร์ธานี ทุกคืนวันศุกร์เพียงยกเลิกไปเมื่อเดือนเมษายน 2540 เมื่อเป็นเช่นนี้สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช จึงนำวิดิทัศน์ที่แสดงไว้ปีเก่าๆ หมุนเวียนออกอากาศซ้ำอีก อย่างไรก็ตามสื่อทั้งสองประเภทนี้ต่างพยายามทำหน้าที่ของสื่อให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะยังต้องพึ่งพาและส่งเสริมซึ่งกันและกันอีก

ต่อไป สื่อพื้นบ้านช่วยทำให้สื่อมวลชนสมัยใหม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปการแสดงท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ส่วนสื่อมวลชนสมัยใหม่สามารถส่งเสริมสื่อพื้นบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งกว่านั้นยังบันทึกศิลปะการแสดงท้องถิ่นไว้เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ดูอีกด้วย

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องวิดิทัศน์ที่นำมาวิเคราะห์เป็นปี พ.ศ. 2535 ซึ่งห่างจากปีที่ผู้วิจัยเริ่มศึกษาหัวข้อนี้ถึง 4 ปี ผู้วิจัยควรใช้วิดิทัศน์ปี พ.ศ. 2538 เป็นแหล่งข้อมูล แต่เนื่องจากวิดิทัศน์รายการหนังตะลุงของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 นครศรีธรรมราช ในช่วงปี พ.ศ. 2533 - 2536 เป็นแบบม้วนชนิดที่ใช้เปิดกับเครื่องวิดิทัศน์ตามบ้านได้ หากหลังปี พ.ศ. 2536 ไปแล้ว สถานีจะใช้วิดิทัศน์ขนาดใหญ่ที่ใช้เฉพาะออกอากาศกับงานสถานีโทรทัศน์ซึ่งไม่สามารถนำมาใช้กับเครื่องวิดิทัศน์ตามบ้านได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องใช้วิดิทัศน์ปี พ.ศ. 2535 นำมาศึกษา

ข้อจำกัดอีกเรื่องหนึ่ง คือ การตามพบนายหนังก่อนข้างยากมาก เนื่องจากนายหนังรายงานแสดงที่ค่อนข้าง มีกระส่วนตัวบ้าง อีกทั้งนายหนังแต่ละคนจำกันอยู่ไกล ถึงแม้จะเป็นอำเภอเดียวกันก็ตาม เช่น อำเภอเมือง อำเภอเชียรใหญ่ จึงเลือกตัวอย่างนายหนังได้เพียง 5 คน ทั้งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอเชียรใหญ่ ซึ่งได้คำตอบเป็นแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์เพียงเนื้อหาอย่างเดียวเท่านั้น ไม่ได้วิเคราะห์ผู้ส่งสารและผู้รับสาร หากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในลักษณะดังนี้

1. ศึกษาความตระหนักของนายหนังต่อบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ที่มีต่อชุมชน
2. ศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้รับสาร เปรียบเทียบระหว่างการรับชมหนังตะลุงสดกับหนังตะลุงที่แสดงผ่านโทรทัศน์

3. ศึกษาเกี่ยวกับความอยู่รอดของนายหนัง ผลกระทบในการแสดงหนังตะลุง หรือสื่อพื้นบ้านอื่นๆ ผ่านสื่อมวลชนวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์
